

ІРИНА ІВАНІВНА ЯЦЕНКО,*Національний науковий центр**«Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокариуса»;* <https://orcid.org/0000-0003-4023-8470>,*e-mail: irina.ivanova7772017@gmail.com***СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

Досліджено судову експертизу як об'єкт адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва. Проаналізовано та визначено такі базові категорії статті, як «експертиза», «судова експертиза», «адміністративно-правове регулювання», «міжнародне співробітництво». Охарактеризовано правове регулювання здійснення судових експертиз і судово-експертної діяльності в Україні. Підкреслено значення міжнародно-правових документів, які регламентують питання міжнародного співробітництва в судово-експертній діяльності.

Ключові слова: *судова експертиза, спеціальні знання, адміністративно-правове регулювання, міжнародне співробітництво.*

*Оригінальна стаття***Постановка проблеми**

Відповідно до ст. 1 Конституції України Україна – суверенна та незалежна, демократична, соціальна, правова держава¹. Зазначене положення норм Основного Закону покликане відображати сутність діяльності органів державної влади будь-якого рівня, а тому повинно бути підґрунтям наукових досліджень вдосконалення правового регулювання їх діяльності у сфері міжнародного співробітництва.

У сучасних умовах приведення вітчизняного законодавства у відповідність до законодавства країн Європейського Союзу питання налагодження міжнародного співробітництва в окремих галузях набувають неабиякої актуальності, що підтверджується низкою наукових досліджень. Зазначене зумовлено ще й тим, що метою діяльності органів державної влади є захист прав та основоположних свобод людини і громадянина, захист інтересів держави тощо, а тому налагодження міжнародного співробітництва органів державної влади України й відповідне врегулювання вітчизняних адміністративно-правових норм, що регламентують їх діяльність, є одним із першочергових завдань на сучасному етапі державного будівництва та захисту приватних інтересів громадян.

У цьому контексті особлива увага приділяється міжнародному співробітництву в судово-експертній діяльності, оскільки сьогодні використання спеціальних знань у процесі експертно-криміналістичних досліджень відіграє вирішальну роль у механізмі дотримання прав та основоположних свобод людини і громадянина. Варто навести думку К. С. Дмитрієвої, яка вказує, що актуальною тенденцією сучасності є розширення участі судово-експертних установ у міжнародному співробітництві, підвищення їхньої ролі в розвитку теорії та практики криміналістики і судової експертизи. Ефективному розвитку інтеграційного процесу судово-експертних установ у галузі судової експертизи держав різних регіонів світу сприяють не лише накопичений досвід нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності, а й реалізація перспективних підходів до винайдення нових видів судових експертиз [1, с. 288]. У свою чергу, наголошуючи на важливості міжнародного співробітництва судово-експертних установ, учені Н. І. Клименко й О. А. Купрієвич стверджують, що інтеграційні процеси свідчать про зацікавленість держав у взаємодії та посиленні міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи з метою досягнення та забезпечення передового рівня проведення судових експертиз і відповідності міжнародним стандартам якості їх проведення [2, с. 131]. Відповідно, активна міжнародна діяльність у галузі судових експертиз вимагає перегляду чинних законодавчих положень

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 20.09.2020).

щодо міжнародного співробітництва судово-експертних установ і визначення судової експертизи як об'єкта адміністративно-правового регулювання в Україні.

Ураховуючи викладене, зазначимо, що визначення судової експертизи як об'єкта адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва є запорукою подальшого ефективного та стабільного функціонування системи судових експертиз і поступової реалізації міжнародно-правових норм у сфері судової експертизи в Україні.

Стан дослідження проблеми

Загальні питання судово-експертної діяльності, її правового забезпечення та адміністративно-правового регулювання, а також міжнародного співробітництва судово-експертних установ знайшли своє висвітлення в наукових працях таких учених (передусім, фахівців у галузі адміністративного права), як В. Б. Авер'янов, С. С. Алексєєв, О. Ф. Андрійко, Н. М. Ахтирська, О. М. Бандурка, В. М. Бевзенко, П. Д. Біленчук, Ю. П. Битяк, Р. Ю. Богуш, О. М. Бокій, В. В. Галунько, В. М. Гарашук, І. О. Глобенко, І. М. Гоменюк, В. Г. Гончаренко, І. В. Гора, Г. О. Губін, С. М. Гусаров, С. В. Діденко, К. С. Дмитрієва, О. Ю. Дрозд, О. І. Жеребко, В. С. Журавський, О. В. Зайчук, О. М. Єщук, А. В. Іванов, Н. В. Іващенко, Н. І. Клименко, О. М. Ключев, Т. О. Коломоєць, І. Б. Коліушко, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, М. Л. Комісаров, В. М. Коротаєв, А. В. Кофанов, О. В. Кузьменко, О. А. Кравченко, І. І. Котюк, О. А. Купрієвич, В. І. Курило, К. М. Куркова, О. А. Лопата, А. В. Малько, Н. І. Матузов, О. І. Миколенко, В. Я. Настюк, Л. В. Омельчук, Н. М. Оніщенко, О. В. Петришин, С. І. Перлін, О. Ф. Скакун, Р. В. Тополя, А. А. Ханянець, К. І. Хромова, Ю. М. Черноус, В. В. Чумак, В. Ю. Шепітько, М. Г. Щербаковський, О. П. Яковенко та ін. Однак варто вказати, що безпосередньо предметом наукових досліджень зазначених учених судової експертизи як об'єкта адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва не була, що також підтверджує актуальність цієї наукової статті.

Таким чином, необхідність удосконалення адміністративно-правового регулювання судової експертизи в межах міжнародного співробітництва, недостатність науково обґрунтованого теоретичного підґрунтя та наявність законодавчих проблем обумовлюють актуальність дослідження сутності судової експертизи як об'єкта адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва в сучасних умовах євроінтеграції України.

Мета і завдання дослідження

Метою цієї статті є визначення на основі комплексного вивчення наукових праць у сфері юриспруденції, чинного національного та міжнародного законодавства сутності судової експертизи як об'єкта адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва в сучасних умовах євроінтеграції України.

Реалізація зазначеної мети передбачає виконання таких завдань: виокремити особливості судової експертизи як об'єкта адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва; з'ясувати межі судової експертизи як об'єкта адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва; запропонувати перспективні напрямки міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи та їх адміністративно-правове регулювання.

Наукова новизна дослідження

Одним зі стратегічних напрямків розвитку міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи має стати вдосконалення вітчизняного адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності. У цьому контексті, на нашу думку, необхідно розробити та затвердити відповідну Стратегію міжнародного співробітництва суб'єктів судово-експертної діяльності, яка дозволить чітко визначити форми та способи міжнародної взаємодії, пріоритетні напрямки міжнародної співпраці тощо.

Виклад основного матеріалу

Наше дослідження пропонуємо розпочати із вивчення базових категорій, що допоможуть сформулювати повне уявлення про сутність і значення судової експертизи як об'єкта адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва, оскільки загальновідомо, що науково-теоретичний (смысловий) аналіз правових явищ (понять, категорій) є основою для подальших наукових досліджень (розробок) на сучасному етапі розвитку правової держави. Так, термін «експертиза» походить від латинського слова «*expertus*» та означає «досвідчений», «той, хто знає» [3, с. 588]. У свою чергу, французькою слово «експертиза» означає «той, хто знає за досвідом; випробуваний; спізнаний». Традиційно поняття «експертиза» передбачає розгляд дослідження експертом якихось справ, питань, що потребують спеціальних знань¹.

¹ Експертиза // Словopedia : сайт. URL: <http://slovopedia.org.ua/42/53397/281941.html> (дата звернення: 20.09.2020).

У науковій літературі зазначено, що експертиза – це застосування спеціальних професійних знань, саме таких, які пройшли апробацію досвідом. Експертиза також передбачає, що її результатом є відомості, отримані з досвіду або на підставі прикладного дослідження конкретного об'єкта, проведеного досвідченою особою за допомогою спеціального інструментарію [4, с. 18].

На думку І. Чечеля, експертиза являє собою рефлексію практики, реконструкцію того, що відбувалося, і виявлення істотного та розглядається як вид аналізу окремого дослідження, метою якого є співвіднесення уявлень про об'єкт, що проходить експертизу, із виявленими в результаті експертної діяльності характеристиками цього об'єкта [5, с. 26]. Т. В. Сахнова зазначає, що експертиза – це, перш за все, емпіричне дослідження відособленого об'єкта, яке проводиться обізнаною особою (експертом) і ґрунтується на спеціальних (професійних) знаннях із використанням особливих методів (та їх сукупності – методик), що має за мету отримання нового знання про об'єкт та оформляється у вигляді висновку [6, с. 23].

Учені В. В. Галунько, О. О. Олійник та О. М. Єщук, аналізуючи категорію «експертиза», пропонують розуміти під нею дослідження експертом справ і питань, що потребують спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва тощо [7, с. 13]. У найбільш загальному вигляді поняття «експертиза» в наукових працях розглядається як спосіб аналізу причинно-наслідкових зв'язків не лише стосовно того, що вже відбулося, а й того, що очікується, має або може відбутися; це спосіб пізнання певної реальності в тих випадках, коли ця реальність не піддається прямому вимірюванню, обрахуванню і взагалі якому завгодно «об'єктивному дослідженню» [8, с. 197]. Тобто поняття «експертиза» вчені визначають у вузькому та широкому розуміннях, і це дозволяє нам дійти висновку, що під експертизою слід розуміти дослідження, яке проводиться спеціальною (професійною, фаховою та компетентною) особою (фахівцем, експертом) на підставі застосування нею спеціальних (фахових) знань для вирішення відповідного кола питань.

Визначаючи сутність експертизи, слід наголосити, що вона застосовується в різних сферах життєдіяльності суспільства. Саме тому, як слушно зазначає І. І. Тригуб, класифікація видів експертизи має велике наукове та практичне значення, оскільки на практиці забезпечує правильний вибір знань для проведення експертизи певної проблеми, необхідних для визначення напрямків методичного й

організаційного забезпечення цього виду діяльності. Дослідниця вказує, що слід виділяти такі види експертиз, як судова експертиза, наукова і науково-технічна експертиза, експертиза документів, державна експертиза, екологічна експертиза, експертиза у сфері інтелектуальної власності тощо [9, с. 220]. Предметом нашого дослідження, відповідно, є саме судова експертиза, легальне визначення якої закріплено в Законі України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 р. № 4038-ХІІ¹.

Відповідно до вказаного нормативно-правового акта судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду².

Визначившись із розумінням понять «експертиза» та «судова експертиза», слід наголосити, що однією з умов їх ефективного здійснення є належно встановлений механізм їх правового регулювання. В. В. Чумак у цьому контексті наголошує, що, чинячи вплив на формування суспільних відносин, держава забезпечує їх державне регулювання, яке в юридичній літературі розуміють як здійснюваний державою за допомогою всіх юридичних засобів владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення, охорони та розвитку, а також на поведінку і свідомість учасників цих відносин шляхом нормативного закріплення їх прав та обов'язків, установлення певних дозволів і заборон, затвердження певних правових актів тощо [10, с. 94; 11, с. 59]. Відповідно, не менш важливим для цього наукового дослідження є визначення поняття «адміністративно-правове регулювання».

В юридичній літературі правове регулювання (від лат. *regulare* – спрямовувати, впорядковувати) визначається як один з основних засобів державного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування в інтересах людини, суспільства і держави. Правове регулювання є різновидом соціального регулювання, його предметом є правові, політичні, економічні й інші суспільні відносини, впорядкувати які неможливо без норм права [12, с. 41].

¹ Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 20.09.2020).

² Там само.

Учений С. С. Алексєєв розуміє під правовим регулюванням здійснення за допомогою системи правових засобів результативного нормативно-організаційного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування, охорони, розвитку відповідно до суспільних потреб певного соціального устрою [13, с. 171]. У свою чергу, П. М. Рабінович визначає правове регулювання як здійснення державною владою за допомогою всіх засобів владного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення та розвитку [14, с. 151]. Відома вчена О. Ф. Скакун розуміє під правовим регулюванням упорядкування суспільних відносин, здійснюване державою за допомогою права і сукупності правових засобів, їх юридичне закріплення, охорону та розвиток, що є соціальним, оскільки право регулює соціальні відносини, а не природні процеси (землетруси, тайфуни, фізико-хімічні явища тощо) [15, с. 349].

Аналіз викладеного дає підстави стверджувати, що частиною правового регулювання є адміністративно-правове регулювання, що визначається в науковій літературі як цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини за допомогою адміністративно-правових засобів з метою забезпечення прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб і нормального функціонування громадянського суспільства та держави [16, с. 318].

Таким чином, під адміністративно-правовим регулюванням судових експертиз ми пропонуємо розуміти комплекс державно-правового впливу на адміністративно-правові відносини (зокрема, суб'єкта – судового експерта) з метою належної їх реалізації щодо проведення судових експертиз (експертних досліджень), що здійснюється за допомогою адміністративно-правових засобів у чітко визначеній законом формі.

Визначаючи сферу адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності, В. М. Гаращук зауважує, що законодавство, яке регламентує питання, пов'язані з організацією та проведенням судової експертизи в Україні, являє собою значний масив правових норм, закріплених у численних нормативно-правових актах різної юридичної сили. Сучасну систему нормативно-правової бази із зазначених питань учений умовно поділяє на декілька рівнів:

1) нормативно-правові акти загального характеру (присвячені питанням визначення правового статусу судового експерта та судової експертизи в Україні, що поширюються на всі види судових експертиз);

2) нормативно-правові акти процесуального (або галузевого) характеру (регламентують процесуальні та процедурні питання призначення і проведення судових експертиз у тих чи інших галузях судочинства);

3) нормативно-правові акти відомчого характеру (визначають правовий статус судових експертів та особливості їх діяльності в державних експертних установах різної відомчої належності);

4) нормативно-правові акти, присвячені проведенню різних (спеціальних) видів судових експертиз [17, с. 41].

Утім, слід наголосити, що сьогодні одним з основних нормативно-правових актів, що визначають правові, організаційні та фінансові основи судово-експертної діяльності з метою забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою й об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки і техніки, є вже згаданий вище Закон України «Про судову експертизу»¹, оскільки, як закріплено в Конституції України, виключно законами України визначаються «судоустрій, судочинство, статус суддів; *засади судової експертизи*; організація і діяльність прокуратури ...» (п. 14 ч. 1 ст. 92)².

Закон України «Про судову експертизу» регулює також питання міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи (розділ IV), зокрема щодо проведення судової експертизи за дорученням відповідного органу чи особи іншої держави (ст. 22), щодо залучення фахівців з інших держав для спільного проведення судових експертиз (ст. 23), питання міжнародного наукового співробітництва (ст. 24)³. На нашу думку, зазначені положення свідчать, що законодавець чітко визначив загальні засади міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи та закріпив механізм міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи судово-експертних установ в Україні.

З метою налагодження інституту міжнародного співробітництва Україною започатковано підписання міжнародно-правових договорів

¹ Там само.

² Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 20.09.2020).

³ Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12т> (дата звернення: 20.09.2020).

та угод у галузі судової експертизи, зокрема Договору про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Грузії в галузі судової експертизи від 4 листопада 1996 р.¹, Угоди про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Азербайджанської Республіки в галузі судової експертизи від 4 листопада 1996 р.², Угоди між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Узбекистан про співробітництво в галузі судової експертизи від 12 жовтня 2000 р.³, Угоди між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Білорусь про співробітництво в галузі судової експертизи від 23 січня 2009 р.⁴. Указані документи визначили загальну мету міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи, яка полягає у здійсненні співробітництва в галузі наукової роботи з основних проблем судової експертизи, вдосконаленні наявних та створенні нових методів і методик судової експертизи й обміні досвідом експертної практики.

Також, визначаючи адміністративно-правове регулювання міжнародного співробітництва у галузі судової експертизи, слід звернути увагу на Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, затверджене Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 3 листопада 2015 р. № 1343⁵. Ука-

заний нормативно-правовий акт визначає, що Експертна служба МВС України відповідно до покладених на неї завдань серед іншого взаємодіє з вітчизняними й іноземними підприємствами, установами та організаціями з метою обміну досвідом роботи з питань, що належать до її компетенції (пп. 15 п. 4)⁶.

Досліджуючи питання міжнародного співробітництва Експертної служби МВС України, О. А. Лопата наголошує, що міжнародне співробітництво у сфері судово-експертної діяльності є завданням Експертної служби МВС України. Названа служба є компетентним суб'єктом судово-експертної діяльності та міжнародного співробітництва у визначених законодавством межах, має розвинену правову базу, відповідний науково-методичний і практичний рівень, взаємодіє з експертними установами іноземних держав та міжнародними експертними організаціями [18, с. 263].

Таким чином, говорячи про судову експертизу як про об'єкт адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва, необхідно пам'ятати про систему суб'єктів судово-експертної діяльності. До них Законом України «Про судову експертизу» віднесено державні спеціалізовані установи, їх територіальні філії, експертні установи комунальної форми власності, а також судових експертів, які не є працівниками зазначених установ, та інших фахівців (експертів) з відповідних галузей знань у порядку та на умовах, визначених законом. При цьому законодавець до державних спеціалізованих установ відносить такі:

– науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України;

– науково-дослідні установи судових експертиз, судово-медичні та судово-психіатричні установи Міністерства охорони здоров'я України;

– експертні служби Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України⁷.

Ураховуючи викладене, слід навести позицію Н. І. Клименко та О. А. Купрієвич, які

¹ Договір про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Грузії в галузі судової експертизи : від 04.11.1996 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_037 (дата звернення: 20.09.2020).

² Угода про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Азербайджанської Республіки в галузі судової експертизи : від 04.11.1996 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/031_019 (дата звернення: 20.09.2020).

³ Угода між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Узбекистан про співробітництво в галузі судової експертизи : від 12.10.2000 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/860_032 (дата звернення: 20.09.2020).

⁴ Угода між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Білорусь про співробітництво в галузі судової експертизи : від 23.01.2009 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112_140 (дата звернення: 20.09.2020).

⁵ Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України : затв.

Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15> (дата звернення: 20.09.2020).

⁶ Там само.

⁷ Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 20.09.2020).

вказують, що судово-експертна діяльність кожного її суб'єкта повинна відповідати національним принципам і міжнародним правовим та професійним стандартам. Висновок експертів однієї держави повинен мати силу доказів для судів іншої держави [2, с. 131].

Отже, міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи наразі є одним із пріоритетних напрямків судово-експертної діяльності всіх її суб'єктів, пов'язаної з належним рівнем адміністративно-правового регулювання, яка має сьогодні досить розгалужену систему.

Визначаючи судову експертизу як об'єкт адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва, слід наголосити, що ми погоджуємося із думкою вчених щодо ототожнення об'єкта адміністративно-правового регулювання з об'єктом адміністративних правовідносин [19, с. 13]. Під об'єктом адміністративно-правових відносин учені розуміють те, на що спрямовані інтереси суб'єктів, із приводу чого останні вступають в адміністративно-правові відносини, оскільки між цими елементами існує нерозривний зв'язок. Об'єктами адміністративно-правових відносин можуть бути різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які становлять публічну цінність, і діяння суб'єктів та об'єктів публічного управління, пов'язані з цими благами [20, с. 234].

Отже, слід констатувати, що об'єктом адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва судових експертиз є судово-експертна діяльність судових експертів зі здійснення ними судових експертиз, у тому числі у сфері міжнародного співробітництва, яка здійснюється на основі спеціальних

знань і метою якої є отримання відповідного спеціального висновку.

Висновки

Таким чином, судову експертизу як об'єкт адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва являє собою організаційно-правову діяльність спеціалізованих суб'єктів (державних спеціалізованих установ, їх територіальних філій, експертних установ комунальної форми власності, а також судових експертів, які не є працівниками зазначених установ, та інших фахівців (експертів) з відповідних галузей знань) щодо проведення відповідних досліджень (судових експертиз), що здійснюються на основі спеціальних знань.

Межі судової експертизи як об'єкта адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва полягають у такому: 1) право судового експерта проводити судові експертизи на основі вітчизняного та міжнародного законодавства; 2) забезпечення належного правового, організаційного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення судово-експертної діяльності її суб'єктів (у тому числі щодо проведення експертиз міжнародного значення); 3) забезпечення міжнародно-правової (експертної) взаємодії під час судових експертиз тощо.

Ураховуючи викладене, зазначимо, що перспективними напрямками подальших досліджень можна визначити форми та рівні міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи, види судових експертиз під час міжнародного співробітництва та їх адміністративно-правове регулювання.

Список бібліографічних посилань

1. Дмитрієва К. С. Актуальні напрями розвитку міжнародного судово-експертного співробітництва. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 288–291. URL: http://lsei.org.ua/1_2020/73.pdf (дата звернення: 20.09.2020).
2. Клименко Н. І., Купрієвич О. А. Міжнародне співробітництво судово-експертних установ. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 4. С. 130–134.
3. Словарь иностранных слов / под ред. А. Г. Спиркина, И. А. Акчурина, Р. С. Карпинской. М. : Рус. яз., 1980. 624 с.
4. Щербаковський М. Г. Судова експертологія : навч. посіб. Харків : Вид-во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. 192 с.
5. Мирский Д. Я. Понятие объекта судебной экспертизы. *Актуальные проблемы теории судебной экспертизы*. 1984. Вып. 44. С. 21–33.
6. Сахнова Т. В. Судебная экспертиза. М. : Городец, 1999. 368 с.
7. Олійник О. О., Галушко В. В., Єшук О. М. Адміністративно-правове регулювання судово-експертної діяльності : монографія. Херсон : Грінь Д. С., 2015. 224 с.
8. Экспертиза в современном мире: от знания к деятельности / под ред. Г. В. Иванченко, Д. А. Лентьева. М. : Смысл, 2006. 452 с.
9. Тригуб І. І. Експертиза як складова професійної діяльності в галузі освіти: теоретичний аспект. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 1 (5). С. 218–226.
10. Чумак В. В. Державний кордон як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Право і Безпека*. 2011. № 1 (38). С. 93–96.

11. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / редкол.: В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, Ю. П. Битяк та ін. Київ : Юрид. думка, 2004. Т. 1. 583 с.
12. Юридична енциклопедія : у 6 т. / уклад.: Ю. С. Шемшученко, М. П. Зюблюк, В. П. Горбатенко та ін. Київ : Укр. енцикл., 2003. Т. 5: П–С. 736 с.
13. Алексеев С. С. Общая теория права : в 2 т. М. : Юрид. лит, 1982. Т. 2. 360 с.
14. Рабінович П. М. Основи загальної теорії держави і права. Київ : Атіка, 1995. 176 с.
15. Скакун О. Ф. Теорія держави і права. Харків : Консум, 2001. 826 с.
16. Адміністративне право України : підручник : у 2 т. / В. В. Галуцько, В. І. Олефір, Ю. В. Гридасов та ін. Харків : ХМД, 2013. Т. 1. 396 с.
17. Гарашук В. М. Проблеми законодавчого забезпечення судово-експертної діяльності в Україні // Актуальні питання судової експертизи і криміналістики : зб. матеріалів міжнарод. наук.-практ. конф., присвяч. 150-річчю з дня народження Засл. проф. М. С. Бокаріуса (м. Харків, 18–19 квіт. 2019 р.) / М-во юстиції України, Харків. наук.-дослід. ін-т судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса. Харків, 2019. С. 40–43.
18. Лопата О. А. Міжнародне співробітництво Експертної служби МВС України. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2017. Вип. 2–3 (6–7). С. 259–264.
19. Галуцько В. В., Тополя Р. В., Єщук О. М., Саунін Р. Д. Адміністративно-правове регулювання експертно-криміналістичних досліджень транспортних засобів : монографія. Херсон : Гринь Д. С., 2015. 180 с.
20. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломoeць. Київ : Істина, 2010. 362 с.

Надійшла до редколегії 25.09.2020

ЯЦЕНКО И. И. СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА КАК ОБЪЕКТ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Исследована судебная экспертиза как объект административно-правового регулирования международного сотрудничества. Проанализированы и определены такие базовые категории статьи, как «экспертиза», «судебная экспертиза», «административно-правовое регулирование», «международное сотрудничество». Охарактеризовано правовое регулирование осуществления судебных экспертиз и судебно-экспертной деятельности в Украине. Подчеркнут смысл международно-правовых документов, регламентирующих вопросы международного сотрудничества в судебно-экспертной деятельности.

Ключевые слова: *судебная экспертиза, специальные знания, административно-правовое регулирование, международное сотрудничество.*

YATSENKO I. I. FORENSIC EXAMINATION AS AN OBJECT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF INTERNATIONAL COOPERATION

Forensic examination as an object of administrative and legal regulation of international cooperation has been studied. The author has analyzed and determined basic categories of the article: “examination”, “forensic examination”, “administrative and legal regulation”, “international cooperation”. The legal regulation of forensic examinations and forensic activities in Ukraine has been determined.

It has been proved that forensic examination as an object of administrative and legal regulation of international cooperation is an organizational and legal activity of specialized entities (state specialized institutions, their territorial branches, expert institutions of municipal ownership, as well as forensic experts who are not employees of the mentioned institutions, and other specialists (experts) in the relevant fields of knowledge) to conduct relevant examinations (forensic examinations), which are carried out on the basis of special knowledge.

It has been substantiated that the object of administrative and legal regulation of international cooperation of forensic examinations is forensic activity of forensic experts on their implementation of forensic examinations, including in the field of international cooperation, which is based on special knowledge and is aimed at obtaining a special opinion.

It has been found out that the limits of forensic examination as an object of administrative and legal regulation of international cooperation are as follows: 1) the right of a forensic expert to conduct forensic examinations on the basis of national and international law; 2) provision of proper legal, organizational, financial and logistical support of forensic activities of its subjects (including the conduct of examinations of international importance); 3) ensuring international and legal (expert) cooperation during forensic examinations, etc.

The importance of international and legal documents regulating the issues of international cooperation of forensic activity has been emphasized.

Key words: *forensic examination, special knowledge, an object, administrative and legal regulation, legislation, international cooperation, subjects.*